

TAMPERE

24.10.2022

LIELAHDEN YLEISSUUNNITELMA, nro 8832

Diaarinumero: TRE:8581/10.02.03/2021

PALAUTE- JA VASTINERAPORTTI

Lielahden yleissuunnitelman ehdotus, nähtävilläoloaikana 10.3.–11.4.2022 saadut lausunnot ja mielipiteet (yhteensä 12 kpl).

Raportti sisältää kantakaupungin vaiheyleiskaavan OAS-vaiheen palautteesta osan eli Lielahden yleissuunnitelmaa ja Lielähti-Hiedanranta –osa-aluetta koskevat lausunnot ja mielipiteet.

1. OSALLISTUMINEN
2. LAUSUNTOTIIVISTELMÄT JA VASTINEET
3. MIELIPIDETIIVISTELMÄT JA VASTINEET
4. LYHENNELMÄT LAUSUNNOISTA
5. LYHENNELMÄT MIELIPITEISTÄ
6. LOMAKEVASTAUKSET

Yleissuunnitelmaehdotus.

1. OSALLISTUMINEN

	Tavoitteet	Luonnos	Ehdotus
Asukkaat		Suunnittelupäivystys 26.10.2021 + esittelyvideo	Etäyleisötilaisuus 23.3.2022
Maanomistajat ja yritykset	Työpaja etänä 7.4.2021 + maanomistajien haastattelut	Keskustelutilaisuus 1.11.2021	Etätilaisuus 4.4.2022 (+ tallenne)
Kaupunki ja viranomaiset	Tavoitetyöpaja etänä 24.2.2021	Työpaja etänä laajennettu ohjausryhmä 3.11.2021	
Palaute	6 kirjallista palautetta	22 kirjallista palautetta	12 kirjallista palautetta

Tavoite- ja luonnosvaiheiden palaute on koostettu Lielahden yleissuunnitelman selostukseen.

Laaja ja monialainen ohjausryhmä on kokoontunut 8 kertaa suunnittelutyön aikana.

2. LAUSUNTOTIIVISTELMÄ	VASTINE
<p>Pirkanmaan liitto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arvokasta alakeskuksen kehittäminen saavutettavaksi ja monipuoliseksi, linjassa maakuntakaavan tavoitteiden kanssa. • Yleissuunnitelman rooli selkeytynyt. • Kaupan enimmäismitoituksen nostolla ei merkittäviä haitallisia vaikutuksia. • Tilaa vaativan kaupan mitoituksen perustelut ja vaikutusten arvioinnit kirjattava selkeästi selostukseen. 	<p>Tilaa vaativan kaupan mitoituksen perustelut ja vaikutusten arvioinnit kirjataan yleissuunnitelman selostukseen.</p>
<p>Pirkanmaan maakuntamuseo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osa-alueiden tarkempien suunnitelmien laatiminen osana yleiskaavatyötä pääosin hyvä ratkaisu • Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta viitataan aiempaan lausuntoon, alueen käytön suunnittelu vaatii rakentamattomien alueiden arkeologista inventointia. Sen tarpeellisuutta tukee vaiheyleiskaavan osa-alueen rajaus. Etelässä suunnittelualue ulottuu Epilänharjulle, jolta tunnetaan sotahistoriallisia arkeologisia kohteita. Laserkeilauksen perusteella alueelta on paikannettavissa mahdollisesti samantyyppisiä, inventoimattomia maarakenteita. Ottaen huomioon historiallisen kyläasutuksen läheisyyden (Possila, Kukkoila), on mahdollista, että myös muista alueen osista löytyisi ennestään tuntemattomia arkeologisia kohteita. Alueella on lisäksi ollut torppa-asutusta 1800-1900-luvuilla ja kulkenut kylien välisiä rajoja. • Rakennetun ympäristön ja maiseman osalta Hiedanrannan alueen ytimen muodostavat maakunnallisesti merkittävät kartanon ja entisen 	<p>Arkeologista selvitystä ei olla tehty yleissuunnitelman tässä suunnitteluvaiheessa, mutta vaiheyleiskaavatyöhön liittyvä työpalaveri selvitystarpeesta järjestetään maakuntamuseon kanssa alkusyksystä 2022.</p> <p>Asemakaavamuutoksissa määritellään tarkemmin rakentamisen tapa, korkeus ja määrä. Vaikutukset Lielahden ja lähialueen arvokohteisiin arvioidaan maankäytön ja liikenteen tarkemmissa suunnitteluvaiheissa.</p>

2. LAUSUNTOTIIVISTELMÄ	VASTINE
<p>sellutehtaan ympäristöt, joista on olemassa kattavat rakennetun ympäristön selvitykset, ja joiden ydinkohteiden vaalimiseen on sitouduttu jo hyväksytyssä Hiedanrannan yleissuunnitelmassa. Arvojen vaaliminen on asetettu myös käynnistyneiden asemakaavojen yhdeksi tavoitteeksi, mikä on erinomainen asia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lielahden liikealue, Pirkanmaan ensimmäinen kaupunkikeskustojen ulkopuolinen liikealue, on muodostunut 1980-luvulta alkaen. Yleissuunnitelmaehdotuksen mukaan alueen luonne ja katuverkko vaikuttaisivat osittain säilyvän vaikka alue on täydentymässä asumisella. Maakuntamuseolla ei ole erityistä huomautettavaa yleissuunnitelmaehdotuksesta. Tarkemmassa suunnittelussa tulee edelleen huomioida vaikutukset erityisesti inventoinneissa todettuihin arvokohteisiin, Näsijärven järvimaisemaan sekä Epilänharjuun, joka on osa valtakunnallisesti arvokasta Pirkanmaan harjumaisemat -nimistä maisema-aluetta (peruste: Ympäristöministeriö, VAMA 2021). 	
<p>Pirkanmaan ELY-keskus lausunto</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tarve yksityiskohtaisemmalle yleiskaavoitukselle, jonka yhteydessä vaikutusten arviointien koonti sekä osallistumis- ja kuulemismenettely. • Kaupan mitoituksessa huomioitava maakuntakaavan lähtökohdat ja kehitystä tarkasteltava Hiedanrannan, Länsi-Tampereen sekä kaupunkiseudun tasapainoisen kehittäminen kannalta. • Yleissuunnitelmissa todetut luontoarvot huomioitava. • Ekologisten yhteyksien kehittäminen osa-alueen yleiskaavoituksessa. 	<p>Kantakaupungin vaiheyleiskaavan prosessissa tehdään tarkemman tason suunnittelua osa-alueittain. Osa-alueille laadittavat yleissuunnitelmat toimivat yleiskaavoituksen lähtökohtina ja täydentävänä liiteaineistona.</p> <p>Kaupan mitoituksessa on laadittu selvitys koskien Lielähti-Hiedanranta –kokonaisuutta, jossa on määritetty aluekeskuksen roolia ja merkitystä kaupunkiseudun kaupan palveluverkossa sekä tehty perustellut suositukset kaupan laadusta ja mitoituksesta koko alueella sekä osa-alueittain.</p>

2. LAUSUNTOTIIVISTELMÄ

Pirkanmaan ELY-keskus kommentti/Lielahden YS

- Enemmän kaupan toimintoja kuin maakunta- ja yleiskaavan enimmäismitoitus sallii, ratkaisut tarkentuvat kantakaupungin yleiskaavasuunnittelun yhteydessä.
- Raideliikenteen ja kestävä liikumisen näkökulmasta sekoittuneempaa kaupunkirakennetta toivottavaa tutkia edelleen.
- Yleiskaavassa tärkeää määritellä ilmastokestävyyden kannalta kaavallinen toteutuksen ohjaus.
- Rakentamisen toteutusta tarpeen ohjeistaa jatkosuunnittelussa melun hallinnasta. Melu-, värinä- ja runkomeluvaikutusten mallinnusta tarpeen täsmentää raitiotiesuunnittelussa.
- Huomioitava erikoiskuljetusreitin ulottumavaatimukset, jos alueen elinkeinoelämän ja tuotantotoiminnan kuljetukset sitä edellyttävät.
- Raitiotie lämpökeskuksen ja varikon välissä viitasammakon elinympäristöjen suhteen hyvin ahtaasti, suojavyöhykettä ei juuri ole.
- Rakentaminen elinympäristöjen läheisyydessä edellyttää tarkemmassa suunnittelussa huolellista lieventävien toimien suunnittelua ja toteutusta. Tulee ottaa huomioon myös elinympäristöjen väliset kulkureitit.
- Poikkeuslupa voidaan myöntää vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole osoitettavissa ja lisäksi muut luontodirektiivin 16 artiklan edellytykset täyttyvät. Tulee siten lähtökohtaisesti valita viitasammakon kannalta haitattomin toteutuskelpoinen vaihtoehto.
- Myös soveltuvat elinympäristöt on syytä ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa, sillä viitasammakon esiintymisen laajuus ko.

VASTINE

Kaupan tulevaisuuden mitoitustarpeesta on laadittu selvitys koskien Lielähti-Hiedanranta –kokonaisuutta. Kaupan mitoitusta on tarkoitus tarkastella osana vaiheyleiskaavaa.

Asuinkortteleihin on mahdollista sijoittaa liike- ja toimistotiloja. Toimitilojen, isojen liiketilojen ja asumisen sijoittuminen samaan kortteliin voi aiheuttaa ristiriitoja mm. meluhäiriöiden vuoksi. Asemakaavoissa on tarpeen laatia meluselvitykset melualueilla.

Erikoiskuljetusreitin mitoitusta voidaan todennäköisesti pienentää alueen kehittyessä enemmän asumisen ja kaupan suuntaan, esim. 5x6x35 reittiluokka. Reitti siirrettäisiin Lielahdenkadulle ja poistettaisiin Turvesuonkadulta.

Todettujen luontoarvojen tarkempaa selvittämistä ja seurantaa tehdään, nämä antavat lisätietoa jatkosuunnitteluun. Esitetyt asiat viitasammakoiden osalta otetaan huomioon seurannassa, asemakaavoituksessa ja muussa tarkemmassa suunnittelussa.

Pohjoisosan asemakaavoituksessa on tarkoitus hyödyntää viitasammakoiden seurantaa ja raitiotielinjauksen ja varikon tarkentunutta suunnittelua. Erilaisia raitiotielinjan ja varikon sijoittumisen vaihtoehtoja on tutkittu raitiotien suunnittelutyössä ja maankäytön yleissuunnitelman luonnosvaiheessa tavoitteena löytää viitasammakon kannalta haitattomin vaihtoehto.

2. LAUSUNTOTIIVISTELMÄ	VASTINE
<p>elinympäristössä saattaa vaihdella vuosittain olosuhteiden mukaan. Mm. tästä syystä seurannan järjestäminen on tärkeää.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rakentamistoimien ajoitus elinkierron kannalta tulee ottaa huomioon. Todennäköiset talvehtimipaikat tulee arvioida ja turvata kulkuyhteydet. • Ohjeellinen hulevesipainanne alueiden 16 ja 9 välillä voi olla ongelmallinen mm. veden laadun kannalta. 	<p>Todennäköisesti poikkeusluvan hakeminen viitasammakoiden osalta tulee haettavaksi raitiotien ja varikon toteuttamiseksi.</p>
<p>Ympäristönsuojelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskuspuistoverkoston ja ekologisten yhteyksien kestävyyttä ilmastomuutosta vastaan määrittää myös niiden reunavaikutuksille alttiiden alueiden määrä (mm. helleaaltojen kuivattava reunavaikutus, vettymis- tai tuulituhot), alueet tulisi tunnistaa ja esittää korjaavia toimenpiteitä. • Turvattava riittävä viheralueiden mitoitus eri viherpalveluiden sijoittamiseen. Melu ja ilmanlaatu on otettava huomioon ainakin keskuspuistoverkoston ominaispiirteiden ja virkistyspalveluiden kokonaisuuden arvioinneissa. • Kahta keskuspuistomerkintää/viherverkoston yhteystarvetta valtatie ylitse tulee vahvistaa, myös Paasikiventien suuntaista yhteyttä. • Kaupunkitulvien mahdollisuus, ellei varautumista siniviherverkostoon, jatkuvuutta turvaisi Possiojan säilyttäminen. • Paasikiventiehen riittävä suojaetäisyys. 	<p>Lielahden alueella suunnitelmassa on pyritty säilyttämään nykyisiä luonto/viheraluekokonaisuuksia, ja jäljelle jäävillä alueilla reunavaikutuksen määrä ei lisääntynyt merkittävästi nykyisestä. Jatkosuunnittelun yhteydessä suunnitellaan toimintojen tarkempia sijaintipaikkoja ja maisemanhoitoa ja voidaan myös suunnitella reuna-alueiden varmentamista lisääntyvään valoisuuteen ja tuulisuuteen.</p> <p>Tavoitteena on ollut jättää mahdollisimman leveä ja laadukas viheralue alueen pohjoisosaan. Poikittaiselle viheryhteydelle lisätään istutuksia ja sen reitistöä parannetaan nykyisestä, jolloin yhteyden saavutettavuus paranee. Myös raitiotiesilta tukee tätä paremmin kuin alittava vaihtoehto. Asemakaavoituksessa ja raitiotien suunnittelussa tavoite tulee huomioida myös. Alikulun suunnitteluun ja kehittämiseen avaraksi ja viihtyisäksi tulee kiinnittää jatkosuunnittelussa erityistä huomiota.</p>

2. LAUSUNTOTIIVISTELMÄ	VASTINE
<ul style="list-style-type: none"> Ryhdynojan tuntumassa maaperä savi/silttipainotteista. Rakentamisen aikaisten vaikutusten hillintä sekä hallinta erittäin olennaisia, jo vedenlaatuongelmia. Jatkosuunnittelussa edellytettävä yhtenäistä suunnitelmaa rakentamisen aikaista vesien käsittelyä koskien. 	<p>Yleissuunnitelman hulevesiselvityksen kappaleessa 4.2.6 käsitellään rakentamisen aikaisia hulevesien hallintaa. Tästä lisätään maininta selvityksen jatkosuunnitteluohjeeseen. Alueen vaiheittainen toteutuminen voi osaltaan helpottaa myös tilan varaamista rakentamisen aikaisille hulevesirakenteille tulevan tonttialueen hyödyntämisen myötä.</p>

3. MIELIPIDETIIVISTELMÄ	VASTINE
Autoliikenneyhteys Vakosuonpuiston asemakaava-alueelle etelästä.	<p>Yhteys ei ole mahdollinen puisto- ja kosteikkoalueen läpi. Puistoalueella kulkee nykyisiä sekä uusia kävely- ja pyöräreittejä sekä ekologisia yhteyksiä.</p>
Tilaa vaativan kaupan tontille riittävästi rakennusoikeutta, raitiotielinja suunniteltava toisin ja viitasammakkoalue siirretään.	<p>Tontin rakennettavaa aluetta laajennettu jonkin verran, varikon suunnitelman muutos on mahdollistanut tämän. Asemakaavoitusvaiheessa ja raitiotien jatkosuunnittelussa tutkitaan edelleen raitiotien linjausta ja varikon tilavarausta, tavoitteena mahdollisimman laaja tonttialue. Viitasammakoita selvitetään ja tarkastellaan alue kokonaisuutta sen osalta.</p>
Prismalle läntiseen liittymään kiertoliittymä, myöhemmin lisätään liikennevalot. Ei liikennevaloristeyttä.	<p>Asia ratkaistaan raitiotiesuunnittelun ja katusuunnitelmien yhteydessä. Tällä hetkellä nähdään, että kiertoliittymä raitiotiereitillä ei ole suositeltava liikenneturvallisuuden vuoksi.</p>

3. MIELIPIDETIIVISTELMÄ	VASTINE
Taninkadun ja Lielahdenkadun liittymä jatkossakin nykyisen kaltaisena.	Liikenteen toimivuuden varmistamiseksi muutos tulee todennäköisesti vastaan liikenteen määrän kasvaessa, mutta tavoitteena pitää liittymä auki mahdollisimman pitkään.
Asumisen ja kaupallisen toiminnan vaiheistuksessa on varmistettava ensin raitiotien 2B-osuuteen tukeutuvat alueet Hiedanrannan alueella. Asukasmäärät etupainotteisemmin keskustassa. Ehdotetaan vaiheyleiskaavatyössä ratkaistavaksi ristiriita Hiedanrannan asukaslukutavoitteista.	Asemakaavoituksessa ja toteutuksessa painopiste on Hiedanrannan alueella. Asemakaavoitusta on tarpeen kuitenkin tehdä myös Lielahden alueella mm. kaupan siirtymisen ja raitiotiesuunnittelun takia. Asukasmääriä on muutettu vaiheistuskartassa etupainotteisemmaksi. Asukaslukutavoitteet ovat suuntaa antavia ja riippuvat käytetyistä mitoitusluvuista. Yleissuunnitelman periaatteita ei nähdä tarpeelliseksi muuttaa.
Hulevesi- ja pohjavesisuunnittelussa tulisi huomioida raitiotien vaikutukset.	Asemakaavoituksessa ja raitiotien jatkosuunnittelussa tutkitaan edelleen maaperään, pohjavesiin ja hulevesiin kohdistuvia vaikutuksia. Raitiotien tarkentavassa yleissuunnitelmassa tutkitaan toteuttamisen vaikutukset pohjaveden suojaustarpeisiin.
Pääpaino selkeämmin kävely- joukkoliikenne- ja pyöräliikenteen suosimiseen. Uuden pääreitlin linjaus näyttää hyvältä. Toimivuus riippuu koko alueen, erityisesti Harjuntaustan muutoksista ja niiden vaiheistuksesta.	Saavutettavuutta kehitetään Lielähti-Hiedanranta –alueella huomioiden kaikki liikennemuodot. Vaiheittain toteutuksessa on hyvä kiinnittää huomiota reittien toimivuuteen.

3. MIELIPIDETIIVISTELMÄ	VASTINE
Autoliikenteen ratkaisut liian massiivisia, ei kaupunkimaisia. Ajouradat maksimissaan kaksikaistaisiksi. Ei epäviihtyisää kaupunkitilaa ja autolähiötä.	Tavoitteena on mahdollisimman kaupunkimainen liikenneympäristö. Alueella asukkaiden, liiketilojen, työpaikkojen ja läpikulkijoiden määrä on kuitenkin iso, jolloin tasapainoillaan liikenteen sujuvuuden ja sen vaatiman tilan kanssa.
Eritasoliittymät järjen vastaisia ottaen huomioon päästövähennystavoitteet.	Eritasoliittymän rakentamisen tarve ja ajankohta arvioidaan tulevaisuudessa osana kokonaisuutta. Enqvistinkadun rooli liikenteen välittäjäkatuna pienenee ja liikenne suuntautuu jatkossa enemmän Paasikiventien ja Lielahdenkadun liittymän kautta kulkevaksi. Yleissuunnitelmassa on esitetty tilavaraus tulevaisuuden mahdollisiin tarpeisiin.
Taninkadun ratkaisuehdotus: nykyinen tie Taninkadulta Turvesuonkadulle säilyy. Ei tuhjata resursseja rakentamalla kahta liittymää, joista yksi jo olemassa. Myöskään muutostöitä ei tarvitsisi tehdä. Poistettava liittymä voisi olla läntinen liittymä, paine idänpuoleiseen liittymään on olemassa.	Ratkaisuun on päädytty seuraavien seikkojen vuoksi: raitiotieliikenteen toimivuus, laajan toimitilatontin käytettävyys, liikenneverkon selkeys sekä Taninkadun liittymän mahdollinen poistaminen tulevaisuudessa.
Seudullinen pyöräilyn pääreitti soveltuvin osin junaradan viereen	Junaradalle ollaan suunnittelemassa lisäraiteita, joten tilaa ei todennäköisesti ole enää pyörätielle.

4. LYHENNELMÄT LAUSUNNOISTA

Pirkanmaan liitto

Nähdään arvokkaana, että alakeskusta kehitetään hyvin saavutettavana monipuolisten toimintojen alueena. Tavoitteet ovat linjassa maakuntakaavan tavoitteiden kanssa.

Vaiheyleiskaavan osa-alue tarkastelujen myötä yleissuunnitelman rooli yleiskaavatyöhön liittyvänä valmisteluaineistona on selkeytynyt.

Suunnitteluratkaisujen tulee noudattaa maakunta- ja yleiskaavojen periaatteita. Kaupan selvityksessä esitetään kaupan enimmäismitoituksen nostoa, sen ei katsota aiheuttavan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Tampereen keskustaan tai muihin aluekeskuksiin. Seudullisen tilaa vaativan kaupan alueella kaavoista eroavan mitoituksen perustelut ja vaikutusten arvioinnit tulee kirjata selkeästi yleissuunnitelman selostukseen.

Pirkanmaan maakuntamuseo

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta maakuntamuseo viittaa aiempaan yleissuunnitelmasta antamaansa lausuntoon ja toteaa, että alueen käytön suunnittelu vaatii rakentamattomien alueiden arkeologista inventointia. Sen tarpeellisuutta tukee vaiheyleiskaavan kyseisen osa-alueen rajaus. Etelässä suunnittelualue ulottuu Epilänharjulle, jolta tunnetaan sotahistoriallisia arkeologisia kohteita. Laserkeilausaineistojen perusteella alueelta on paikannettavissa mahdollisesti samantyyppisiä, inventoimattomia maarakenteita. Ottaen huomioon alueen historiallisen kyläasutuksen läheisyyden (Possila, Kukkoila), voidaan pitää mahdollisena, että myös joistakin muista alueen osista löytyisi ennestään tuntemattomia arkeologisia kohteita. Alueella on lisäksi ollut torppa-asutusta 1800-1900-luvuilla ja kulkenut kylien välisiä rajoja.

Rakennetun ympäristön ja maiseman osalta todetaan, että Hiedanrannan alueen ytimen muodostavat maakunnallisesti merkittävät kartanon ja entisen sellutehtaan ympäristöt, joista on olemassa kattavat rakennetun ympäristön selvitykset, ja joiden ydinkohteiden vaalimiseen on sitouduttu jo hyväksytyssä Hiedanrannan yleissuunnitelmassa. Arvojen vaaliminen on asetettu myös käynnistyneiden asemakaavojen yhdeksi tavoitteeksi, mikä on erinomainen asia. Lielahden liikealue, Pirkanmaan ensimmäinen kaupunkikeskustojen ulkopuolinen liikealue, on muodostunut 1980-luvulta alkaen. Yleissuunnitelmaehdotuksen mukaan alueen luonne ja katuverkko vaikuttaisivat osittain säilyvän vaikka alue on täydentymässä asumisella. Ei ole erityistä huomautettavaa yleissuunnitelmaehdotuksesta. Tarkemmassa suunnittelussa tulee edelleen huomioida vaikutukset erityisesti inventoinneissa todettuihin arvokohteisiin, Näsijärven järvimaisemaan sekä Epilänharjuun, joka on osa valtakunnallisesti arvokasta Pirkanmaan harjumaisemat -nimistä maisema-alueita (peruste: Ympäristöministeriö, VAMA 2021).

Yleistä mm.

- Ilmastovaikutusten arvioinnissa tulee huolehtia, että hillinnän ja sopeutumisen ratkaisuja tarkastellaan riittävän varhaisessa vaiheessa kokonaisuutena yhteensovittaen. Erityisesti viherrakenne, hiilivarastot ja -nielut muodostavat monikerroksisesti tärkeän kokonaisuuden. Riittävän vihreän määrän turvaaminen edistää sekä hillinnän että sopeutumisen tavoitteita suoraan ekosysteemipalveluina mutta myös asukkaiden valintoja mahdollistaen (esim. vapaa-ajan ja liikkumisympäristöjen houkuttelevuus sekä helteiden sietokyky).
- Osa-alueilla tarvittava tarkkuustaso ja tarvittava ohjausvaikutus huomioon ottaen alueille olisi soveltuvinta laatia aluekohtaiset osayleiskaavat. Eivät sovi vaihekaavaan.

Lielähti-Hiedanranta

- Lielahden suunnittelu etenee etupainotteisesti suhteessa vaihekaavaprosessiin. Muistutetaan MRL:n suunnittelujärjestelmästä, yleissuunnitelmalla ei suoraan ohjaavaa roolia, ei tule korvata yleis- tai asemakaavojen selvityksiä ja vaikutusten arviointeja eikä MRL:in kuuluvia menettelyjä.
- Lielähti-Hiedanranta osa-alueella on selkeä tarve yksityiskohtaisemmalle yleiskaavoitukselle, jolla oikeusvaikutteisesti sitovasti linjataan alueen kehitystä ja varmistetaan keskeisten tavoitteiden toteutuminen kokonaisuutena maankäytön, liikenteen, asumisen ja infrastruktuurin rakentamisen tarpeiden kannalta. Alueen yleiskaavasunnittelun yhteydessä on tarpeen kiinnittää huomiota riittävän kattavien vaikutusten arviointien koontiin sekä osallistumis- ja kuulemismenettelyyn siitä huolimatta, että alueelle on laadittu yleissuunnitelmat.
- Yleissuunnitelmassa liikennejärjestelmään kytkeytymisen, joukkoliikenneratkaisujen sekä luontoarvojen turvaamisen kannalta keskeiseksi teemaksi nousee kaupan kehittyminen alueella. Näiltä osin ratkaisut tulevat tarkentumaan MRL- mukaisen yleiskaavasunnittelun yhteydessä. Kaavaa laadittaessa kaupan mitoituksessa on tarpeen huomioida maakuntakaavan mitoituslähtökohdat ja kehitystä on tarpeen tarkastella ja arvioida Hiedanrannan alueen muodostaman kokonaisuuden, Länsi-Tampereen palveluiden sekä kaupunkiseudun tasapainoisen kehittäminen kannalta.
- Tarkastelualueella on Lielahden ja Hiedanrannan yleissuunnitelmissa todettu luontoarvoja, jotka on syytä ottaa huomioon. Ekologisten yhteyksien kehittämistarvetta on tarkasteltava edelleen osa-alueen yleiskaavoituksen yhteydessä. ELY- keskus kommentoi edellä esitetyn ohella Lielahden yleissuunnitelmaehdotusta yksityiskohtaisemmin erikseen.

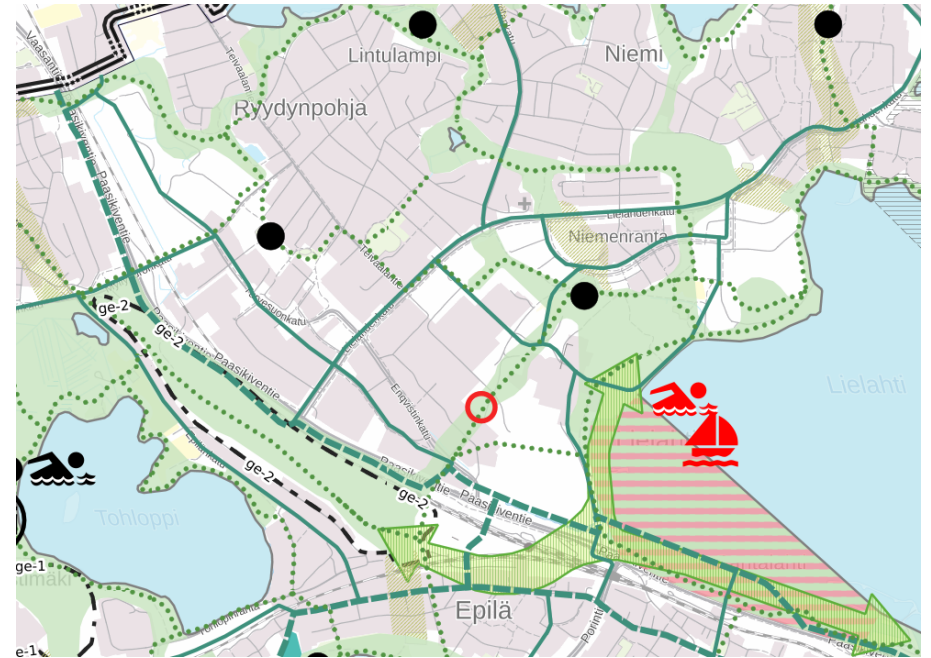
Pirkanmaan ELY-keskus kommentti Lielahden yleissuunnitelma

- Esitetään enemmän kaupan toimintoja, kuin maakunta- ja yleiskaavan enimmäismitoitus sallii. Näiltä osin ratkaisut tarkentuvat vireillä olevan kantakaupungin yleiskaavasuunnittelun yhteydessä.
- Raideliikenteen käyttäjäpotentiaalin ja kestävä liikumisen näkökulmasta sekoittuneempaa kaupunkirakennetta toivottavaa tutkia edelleen.
- Yleiskaavassa tärkeää määritellä ilmastokestävyyden kannalta kaavallinen toteutuksen ohjaus mm. energiaratkaisut, kaupunkiympäristö, vihreä infra sekä asuin ympäristön laatu.
- Rakentamisen toteutusta tarpeen ohjeistaa jatkosuunnittelussa melun hallinnasta. Melu-, värinä- ja runkomeluvaikutusten mallinnusta tarpeen täsmentää raitiotiesuunnittelussa.
- Lielahdenkatu (Tehdaskartanonkadun liittymästä asti) – Possijärvenkatu-Turvesuonkatu- Myllypuronkatu kuuluu suurten erikoiskuljetusten tavoiteverkkoon (SEKV), jossa tavoitteena on mahdollistaa 7 m x 7 m x 40 m kokoiset erikoiskuljetukset. Maankäytön, katuverkon ja raitiotien suunnittelussa tulee huomioida erikoiskuljetusreitien ulottumavaatimukset, jos Lielahden ja Hiedanrannan elinkeinoelämän ja tuotantotoiminnan kuljetukset sitä edellyttävät.
- Raitiotie lämpökeskuksen ja varikon välissä sijoittuu viitasammakon elinympäristöjen suhteen hyvin ahtaasti, eikä suojavyöhykettä kyseisiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin juuri ole.
- Ehdotuksen mukainen rakentaminen elinympäristöjen läheisyydessä edellyttää tarkemmassa suunnittelussa huolellista lieventävien toimien suunnittelua ja toteutusta. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon myös viitasammakon elinympäristöjen väliset kulkureitit. Poikkeuslupa voidaan myöntää vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole osoitettavissa ja lisäksi muut luontodirektiivin 16 artiklan edellytykset täyttyvät. Yleissuunnitelmassa ja tarkemmassa suunnittelussa tulee siten lähtökohtaisesti valita viitasammakon kannalta haitattomin toteutuskelpoinen vaihtoehto.
- Myös soveltuvat elinympäristöt on syytä ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa, sillä viitasammakon esiintymisen laajuus ko. elinympäristössä saattaa vaihdella vuosittain olosuhteiden mukaan. Mm. tästä syystä seurannan järjestäminen on tärkeää. Rakentamistoimien ajoitus elinkierron kannalta tulee ottaa huomioon. Todennäköiset talvehtimispaikat tulee arvioida ja turvata kulkuyhteydet. Ohjeellinen hulevesipainanne alueiden 16 ja 9 välillä voi olla ongelmallinen mm. veden laadun kannalta.

Tampereen kaupungin ympäristönsuojelu

- Lielahden alueen kaksi keskuspuistomerkintää / ohjeellista viherverkoston yhteystarvetta valtatie ylitse ovat heikkenemässä, erityisesti Hiedanrannan ja Possiojan alueen yhteys ja pohjoisessa Ylöjärven raitiotien ja muun maankäytön muuttumisen vuoksi. Yhteyksiä tulee vahvistaa. Myös Paasikiventien suuntaista viheryhteyttä, koska tehokkaamman rakentamisen vuoksi alueen viihtyisyyttä ei muuten saavuteta. Alue alavaa, kaupunkitulvien mahdollisuus olemassa, ellei riittävää varautumista siniviherverkostoon ole tehty. Siniviherrakenteen jatkuvuutta turvaamaan ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen sopii hyvin Possiojan säilyttäminen.

Kantakaupungin yleiskaava+vaihekaava –yhdistelmä, Kartta 2

- Paasikiventien melun ja päästöjen vuoksi varmistettava riittävä suojaetäisyys. Etenkin herkkien toimintojen (asuntojen ja hoito- ja oppilaitosten) sijoittamisessa on varmistettava viihtyisyys ja terveellisyys.
- Varsinkin Rydydynojan tuntumassa maaperä on savi/silttipainotteista. Vastaavissa hankkeissa on havaittu, että maa-aineksia huuhtoutuu herkästi työmaa- ja hulevesiin. Rakentamisen aikaisten vaikutusten hillintä sekä hallinta valmiilla alueilla ovat erittäin olennaisia kokonaisuuksia, koska Rydydynojassa ja Rydydynpohjassa on jo vedenlaatuongelmia. Jatkosuunnittelussa edellytettävä yhtenäistä suunnitelmaa rakentamisen aikaista vesien hallintaa ja käsittelyä koskien. Alustavia tilavaroja rakentamisen aikaisille hulevesirakenteille voisi jopa yleiskaavatasollakin esittää.

5. LYHENNELMÄT MIELIPITEISTÄ

Mielipide 1

- Ryydynpohjassa on paljon pientaloasumista. Yleissuunnitelmassa asuminen on sivuosassa. Asukkaiden viihtyvyys tulee ottaa paremmin huomioon. Suunniteltu asemakaava tulee paremmin huomioida liikennejärjestelyiden osalta. Kävelyreitit eivät perustu olemassa oleviin, ovat rakentamisvaiheessa muunneltavissa. Nykyisiä reittejä on mahdollista hyödyntää suurelta osin ajoväyliin. Nykytilanteeseen nähden erittäin suuri liikennemäärä oleville kaduille on vastuutonta. Mikäli suunnitellaan varikkoa, niin asemakaava-alueelle pitää kaupungin puolesta rakentaa autoväylä yksityisten maiden rajalle asti.
- Hulevesi- ja pohjavesisuunnittelussa tulisi huomioida raitiotien vaikutukset, onko pohjoisosassa kuinka paljon mahdollista rakentaa lisäämättä rasiitusta. Yleissuunnitelmalle on tarve, että kaupan keskittymä pysyy elinvoimaisena ja tulevaisuuden tarpeet tulevat huomioitua ympäristöarvojen ja kaupunkiviihtyvyyden osalta. Hienoa on, että nykyään ympäristöarvot ja hiilinielut huomioidaan paremmin aluesuunnittelussa.

Mielipide 2

Meidän Lielahden-Ryydynpohjan asukkaiden mielestä tulisi ratikan kulkea Lielahden kauppakeskusten kautta Turvesuonkatua, sivuten Myllypuronkatua Vaasantien Ryydynpohjan puoleista aukeamaa pitkin kohti Ylöjärveä: koska meitä asukkaita on täällä paljon (etenkin Myllypuronkadun-kohti Teivaanlantien aluetta Ryydynpohjaan saakka.) Kaikenikäisille tarkoitettu ratikkareitti antaisi myös ikäihmisille asuinmahdollisuuden lähemmäksi omaa kotia, ettei tarvitse kävellä 1-2km matkaa varsinkin huonoa talvireittiä ainoalle bussipysäkillä.

Mielipide 3

Esillä ollut vaihtoehtoinen raitiotielinjaus oli parempi, merkittävät negatiiviset tekijät minimoitava suunnitelmassa tai toteutuksessa. Tontti sijaitsee keskeisesti tilaa vaativan kaupan alueella, on kooltaan n. 20.000 m², joten rakennusoikeus on iso. Tämä korostaa tontin käyttöoikeuden tärkeyttä.

Raitiotielinjaus vaarantaa tontin hyötykäytön, pienentää ratkaisevasti tontin rakennettavaa osuutta, mikäli tontin lammikkoalueet jätetään rakentamatta. Jos viitasammakkoalue jätettäisiin rakentamatta, voisi rakentaa korkeintaan ehkä 3000 kem², noin 7000 kem² vähemmän kuin alueen yleinen tehokkuus. Tuleva asemakaava ei välttämättä täyttäisi MRL 54 §:ä palvelujen alueellisen saatavuuden osalta. Yleisselvityksen kuvat antavat virheellisen kuvan, koko tontti näyttäisi olevan rakentamiseen käytettävissä ja rakennukset kerrosalaltaan suuria, mutta tämä ei pidä paikkaansa.

Maanomistajan kannalta kohtuutonta, vaarassa menettää huomattavasti rakennusoikeutta sekä eriarvoinen asema naapuritonttien suhteen. MRL 54 §: asemakaavalla ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajalle. Asemakaavoituksen perusteisiin kuuluu perustuslain 6 §:n vaatimus ihmisten yhdenvertaisuudesta lain edessä.

Korvaavaa tonttialuetta toiminnalle ei saada tarpeeksi, alue jää vajaakäyttöiseksi, ei kenenkään etu. Yksi tärkeimmistä suunnitelman periaatteista, "Elinvoimainen kaupan alue", ei toteudu riittävällä tavalla.

MRL:n uudistuksessa vähittäiskaupan suuryksiköiden alaraja nostettiin 4000 k-m²:in. Vähittäiskaupan suuryksikkösäännöksiä sovelletaan myös paljon tilaa vaativan erikoistavaran kauppaan. Noston tavoitteena oli rajata erityinen sijainnin ohjaus koskemaan myymälöitä, joilla on erityisen merkittäviä vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen, liikenteeseen tai kaupan palvelujen saavutettavuuteen. MRL:n uudistuksen 2017 tavoitteena oli vähentää sääntelyä, lisätä rakentamismahdollisuuksia sekä edistää elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä. Kaupan selvityksessä 2021 todetaan, että maakuntakaavan 2000 kem² alaraja on vanhentunut. Mikäli kiinteistölle ei tehdä tässä esitettyä kaavaa, ei kiinteistölle ole mahdollista rakentaa edes tuon alarajan mukaista rakennusoikeutta.

Yleissuunnitelmassa todetaan: "*Kaupalliset klusterit muodostuvat toisiaan tukevasta liiketoiminnasta. Klusterit ovat vetovoimainen kokonaisuus kohteita, joihin halutaan saapua myös ratikalla*". Jos tontille ei voida rakentaa sen koon ja rakennusoikeuden mukaista liiketilaa, se vaikuttaa myös naapuritonttien ja koko kaupan alueen vetovoimaisuuteen negatiivisesti. Kaupallinen selvitys: "*Tavoitteena on saada tiva-alueella mahdollisimman paljon liiketilaa, koska Hiedanrannan puolelta liiketilan määrä vähenee, ja alueen asukasmäärä ja ostovoima kasvavat merkittävästi*". Tämäkään tavoite ei toteudu ilman tontin rakennusoikeuden (0,5-0,7) täysimääräistä hyödyntämistä. Tavoitteena olevasta 70.000 kem² rakennusalasta jää toteutumatta jopa 10.000 kem².

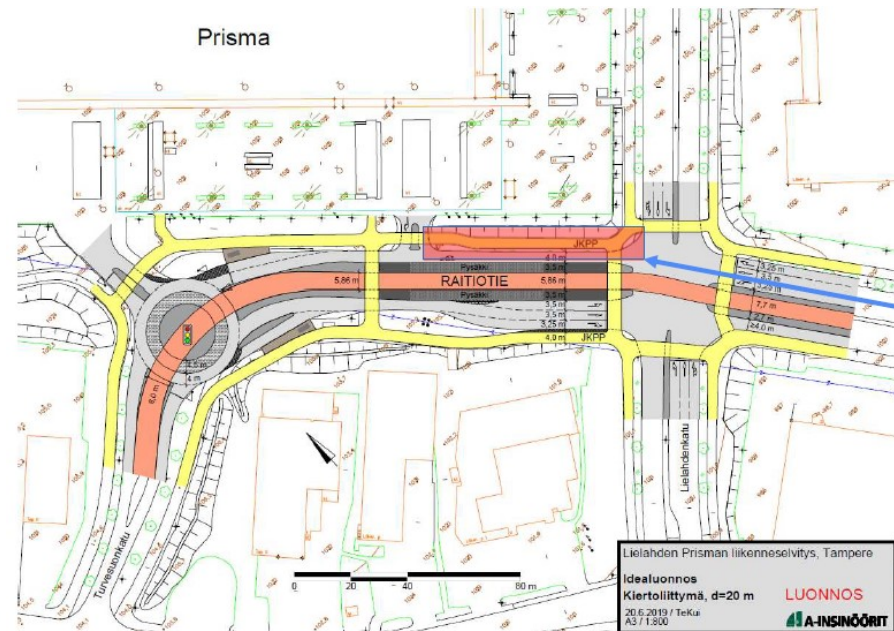
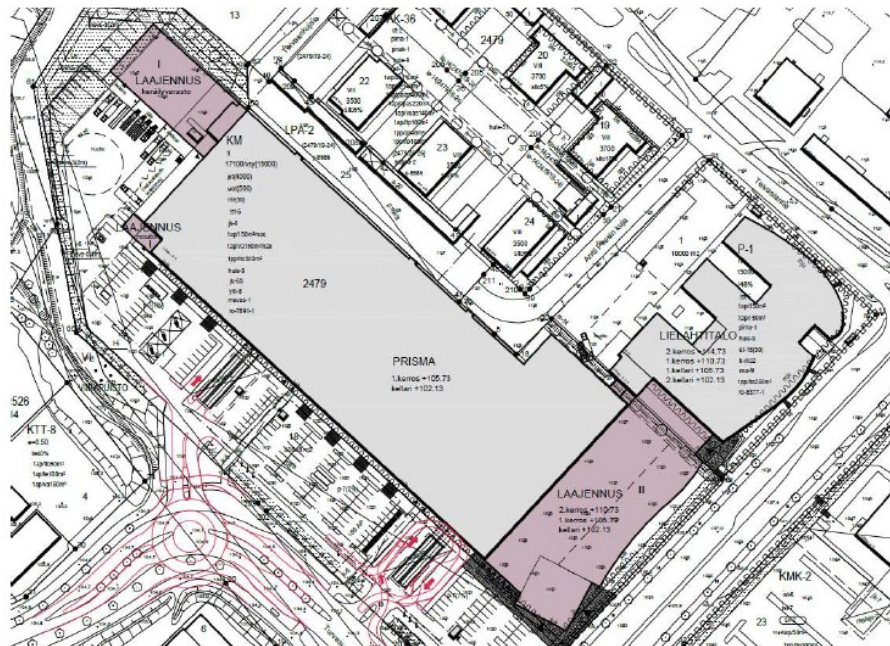
Onnistuneen kaavoituksen ja tilaa vaativan kaupan alueen kehittämisen kannalta on ehdottoman tärkeää, että kiinteistö otetaan kaupan palveluiden käyttöön sen pinta-alan edellyttämällä tehokkuudella. Selvityksen mukaan Lielahden ja Hiedanrannan alueella tarvitaan uutta liiketilaa vuoteen 2035 mennessä 70 000 k-m² ja vuoteen 2050 mennessä 130 000 k-m². Ratkaisu löytyy kun tontin pohjoisosa on käytettävissä rakentamiseen, jolloin saadaan riittävä määrä rakennusoikeutta.

Selvitys viitasammakoista osoittaa, että alueella nro 6 (osa tonttia) on todettu yksi viitasammakko. Alueelta 7 ja 8 ei ole tehty havaintoja. Tontin alue (kartoissa vaalean sinisellä eli vesistöä) on kesäkaudet täysin kuivaa aluetta, vain keväisin ja syksyisin vähän vettä. Kiinteistö ei siten ole tärkeä viitasammakkoalue. On helppoa ja tavanomaista siirtää viitasammakkojen alue lähellä olevaan paikkaan, esim. kohtaan 10. Viitasammakko ei ole uhanalainen laji, vain pesimärauha on turvattava. Olisi kohtuutonta, mikäli yksi viitasammakko estäisi tontin asianmukaisen kaavoittamisen.

Toinen vaihtoehto on kiinteistövaihto sen ja Tampereen kaupungin välillä, jolla maanomistaja saisi vastaavan tontin vastaavalla rakennusoikeudella muualta. Tämä ratkaisisi ongelman maanomistajien epätasa-arvoisesta ja kohtuuttomasta kohtelusta. Riittävä rakennusoikeutta kaupan käyttöön ei tällä ratkaisulla kuitenkaan välttämättä saavutettaisi.

Mielipide 4

- Prisman läntisen pihaliittymän välityksyvyn kannalta kiertoliittymä ainoa toimiva vaihtoehto. Raitiotiepysäkki tulee ohjaamaan liikennettä entistä enemmän läntiseen liittymään, jossa odotusalue pihasta poistuttaessa on pieni. Raitiotien tullessa kiertoliittymään lisättäisiin valo-ohjaus.
- Lielahi tulee säilymään pitkälle tulevaisuuteen autoilevien asiakkaiden alueena. Raitiotie todennäköisesti vähentää paikoitellen ajokaistojen määriä, mutta jäljelle jäävän tilan puitteissa tulee kaistamäärät pyrkiä pitämään ennallaan.
- Vilkkaimpina aikoina Turvesuonkadun ja Lielahdenkadun risteysalue on ruuhkainen. Prisman tonttia voitaisiin hieman kaventaa, jotta ylimääräinen sisäänajokaista Lielahdenkadun suunnasta pystytään säilyttämään raitiotiepysäkistä huolimatta.

Pätkä kaksikaistaisena sisäänajoliittymään asti. Prisman tontista tai/ja tukimuurilla saadaan tarvittava lisätila.

Lielahden Prisman liikenneselvitys, Tampere
 Idealuonnos
 Kiertoliittymä, d=20 m
 20.6.2019 / TeKa
 A3 / 1:300
 LUONNOS
 A-INSINÖÖRIT

Mielipide 5

- Taninkadun varteen on luonnosteltu nykyisen kaltaista kaupallista ”Retail park ja big box” -aluetta. Kyseiset kaupan toiminnot vaativat hyvän saavutettavuuden monella liikennevälineellä ja erityisesti henkilöautoilla. Lielähti on yksi Pirkanmaan keskeisimmistä kaupan alueista ja asiakaskunta ulottuu merkittävästi myös lähialuetta pidemmälle maakuntaan. Nykyisiin suunnitelmiin on Taninkadun ja Lielahdenkadun liittymä suunniteltu suuntaisliittymänä.
- Taninkadun ja Lielahden kadun liittymä tulee palauttaa suunnitelmiin ja liikennesuunnitelma ratkaista niin, että ko. liittymä toimii jatkossakin nykyisen kaltaisena. Suunnitteluratkaisua voi tulla puolestamme keskustelemaan ja kehittämään henkilö x.

Mielipide 6 Hiedanranta Kehitys Oy

Lielähti-Hiedanranta osa-alueen tavoitteeksi on kirjattu ”Lielähti-Hiedanrannan alueella on tavoitteena ohjata alueen muutosta niin, että alueen monipuoliset toiminnot ovat liikenteellisesti toimivilla sijainneilla ja että Lielähti-Hiedanrannan alue kasvaa kestävästi asukkaineen ja palveluineen. Muutoksen ohjaamiseksi selvitetään kaupan määrää, laatua ja sijaintia strategista yleiskaavaa tarkemmin.” Tarkoituksenmukaisen vaiheistuksen suunnittelu on tärkeää. Maankäytön kehittyminen on varmistettava ensin raitiotien 2B-osuudella asemakaavoittamalla siihen tukeutuvat alueet Lielahdenkadun itäpuolella ja erityisesti Hiedanrannan keskustassa, nämä alueet tukeutuvat tehokkaaseen joukkoliikennejärjestelmään heti rakentuessaan. Ylöjärven suuntaan raitiotien liikennöinti ajoittuu useiden vuosien päähän, näiden alueiden kehittäminen on tarkoituksenmukaista siten, että jo ensivaiheessa kestäviin liikkumismuotoihin tukeutuvien alueiden kehittyminen ei vaarannu.

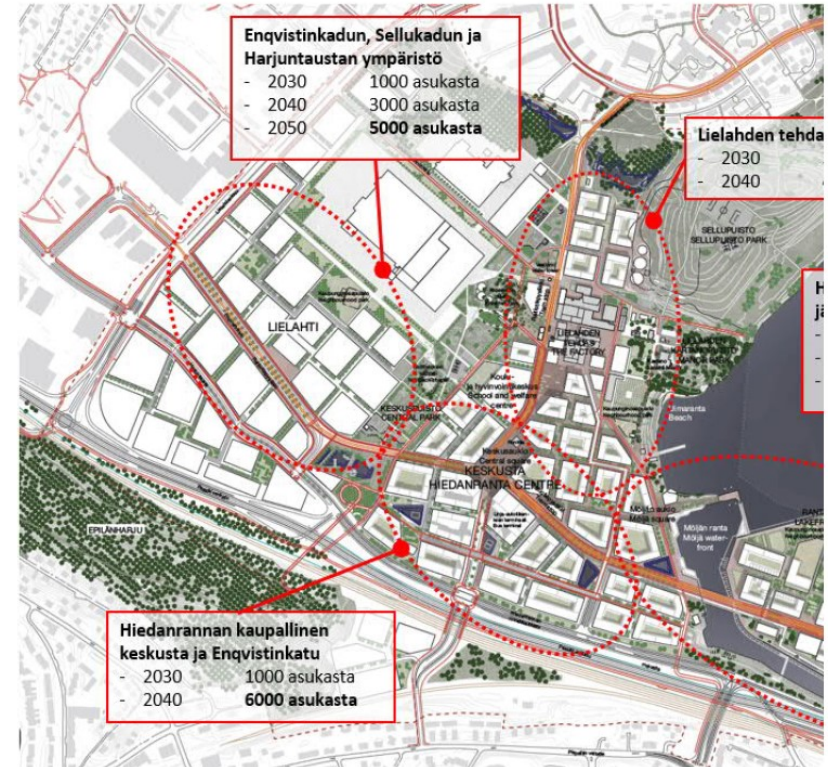
Myös kaupallisten palveluiden kehittämisen järjestys on ajoitettava siten, että Hiedanrantaan raitiotien varren palveluiden on mahdollista toteutua oikea-aikaisesti. Ensimmäisessä vaiheessa tulee varmistaa Hiedanrannan keskustan kaupallisten palveluiden toteutumisedellytykset, jotta Hiedanrannan on mahdollista kehittyä läntisen Tampereen keskukseksi Hiedanrannan yleissuunnitelman mukaisesti.

Ehdotetaan vaiheyleiskaavatyössä ratkaistavaksi ristiriita Hiedanrannan asukaslukutavoitteista: Hiedanrannan yleissuunnitelmassa esitetty mitoitus on noin 21 000 asukasta, mutta Hiedanrannan Kehitysohjelman tavoite on 25 000 asukasta, mikä on todettu kaupunginhallituksen yleissuunnitelmaa koskevan päätöksen yhteydessä. Yleissuunnitelman hyväksymisen jälkeen on alueella tunnistettu kaupungin palveluverkon tilatarpeita merkittävä määrä lisää. Laadukas ja monipuolinen palveluverkko on kaupunginosan näkökulmasta myönteinen asia. Vaiheyleiskaavaprosessin yhteydessä olisi tarkoituksenmukaista selkeyttää myös palveluverkon tavoitteita alueella.

Hiedanrannan Kehitys Oy ilmoittautuu vaiheyleiskaavan osalliseksi ja katsoo kuuluvansa mainittuna Tampereen kaupungin tytäryhtiönä ja Hiedanrannan alueen kehittäjänä ja maanomistajana OAS:ssa s. 16 esitettyyn joukkoon, jossa ”Mukana olevien yksiköiden, palveluryhmien ja kehitysohjelmien” listassa on mainittu Asemakaavoitus, Kaupunkiympäristön suunnittelu, Hiedanrannan kehitysohjelma ja Raitiotie Oy.

Lielahden yleissuunnitelman raportin sivua 46 koskien Hiedanrannan Kehitys Oy on arvioinut asukasmäärien kehityksen Hiedanrannan keskustan alueella jonkin verran etupainotteisemmaksi: Näillä näkymin keskusta-alue olisi rakentunut vuoteen 2040 mennessä mahdollisesti kaakkoiskulmaa lukuun ottamatta (näkemys kuvassa, perustuen 21 000 asukkaan mitoitukseen, koska alkuperäinen esitys pohjaa myös yleissuunnitelman mitoitukseen eikä Kehitysohjelman tavoitteeseen).

Lisäksi Hiedanrannan Kehitys Oy yhtyy kaupallisen selvityksen johtopäätöksiin kaupallisen mitoituksen lisäämistarpeesta, koska kaupallista tilaa poistuu Hiedanrannan puolelta samanaikaisesti kun ostovoima alueella kasvaa merkittävästi.

Mielipide 7 Urbaani Tampere

Kaupungin strategiaa hämärtää oletus kulkumuotojen tasa-arvosta ja ”kaikista kulkumuodoista”. On pyrittävä siihen, että kaupungissa myös poliittisesti tunnustetaan autoliikenteen haittapuolet. On erityisen tärkeää, että keskustan kaava-alueella autojen nopeutta rauhoitetaan ja kaistamäärät sovitetaan huomattavasti pienemmälle tasolle kuin nyt on. Tesoman ja Hiedanrannan/Lielahden osalta on pääpainon oltava vielä selkeämmin kävely- joukkoliikenne- ja pyöräliikenteen suosimisessa.

Mielipide 8 Tampereen polkupyöräilijät ry

Lielahden alueen läpi hahmotellaan materiaaleissa uutta pyöräliikenteen pääreittiä. Tämä on hyvä ja tarpeellinen muutos alueeseen, mutta samalla ei saa unohtaa Paasikiventien linjausta mukailevan seudullisen pääreitin kehittämistä ja parantamista.

Mielenkiintoinen vaihtoehto olisi pyrkiä siirtämään seudullista pääreittiä soveltuvin osin junaradan viereen - tämä loisi pituustasauksiltaan erinomaisen laadukkaan yhteyden Ylöjärvelle.

Uuden pääreitin linjaus näyttää hyvältä. Toimivuus riippuu kuitenkin koko alueen ja erityisesti Harjuntaustan muutoksista ja niiden vaiheistuksesta.

Vaitinaron aluetta (eritasoliittymää) ei tulisi toteuttaa ennen kuin nähdään nyt suunniteltujen muutosten (raitotie, pyöräliikenteen ja kävelyn olosuhteiden parannus) vaikutukset.

6. LOMAKEVASTAUKSET

LOMAKE: Minkälaisia Lielähti-Hiedanrannan alueelta puuttuvia kauppa-, hyvinvointi- tai liikuntapalveluja tai asuntoja aluekeskukseen voisi tulla?

- Kivijalkaliikkeitä ja hyvää kävely-ympäristöä.
- Asuntoja, alueelle voisi tulla myös perheasuntoja eikä 23 m² yksiöitä.
- Hiedanrannan tehdasalue tulisi antaa Tredun ja nuorisojärjestöjen toiminta alueeksi. Alue on jo nyt nuorison suosiossa. Jokin osa tehdasrakennuksista tulisi rakentaa ammatilliseksi oppilaitokseksi. Yhteistyö kaupungin omien toimijoiden kanssa tulisi saattaa myös käytännössä tapahtuvaksi. Ongelmana taitaa olla kaupungin liian raskas päätöksentekorakenne. Toimintaa voisi piristää asian hoitamiseen tarkoitettu henkilö. Haetaan yhteistyökuviot ruohonjuuritasolla eri toimijoiden kanssa.
- Kaikkea on jo melko hyvin, mutta osin liian pienissä ja ahtaissa tiloissa.
- Lasten ja nuorten monitoimikeskus ulkotilassa. Tämä vaatisi jonkun "tukikohdan" josta vuokrataan ja opastetaan monipuolisesti käyttämään välineistöä. Hiedanrannan ranta-alueella voisi olla tällainen suht laaja toimintapiste, joka keskittyisi eri vuodenaikojen vuokravälineistöön ja opastamiseen.

- Huoltopiste (myös omatoimi?) olisi hyvä (pyörät, sukset, luistimet, rullasukset ym. "korjaamo"-henkinen paja josta voi ostaa kaikki palvelut kerralla). Samaan yhteyteen kahvila / ravintola.

LOMAKE: Miltä vaikuttaa Lielahden yleissuunnitelmaehdotuksessa esitetyt kävelyn, pyöräilyn, ajoneuvoliikenteen ja raitiotien ratkaisut?

- Autoliikenteen ratkaisut liian massiivisia, ei kaupunkimaisia. Ajoradat maksimissaan kaksikaistaisiksi. Nyt hyvä hetki välttää tekemästä epäviihtyisää kaupunkitilaa ja autolähiötä.
- Eritasoliittymät järjen vastaisia ottaen huomioon päästövähennystavoitteet. Aiheuttavat myös massiivista haittaa pyöräliikenteelle, joka joutuu alikulkuihin. Pyörätien tulee kulkea suoraan kantatien suuntaisesti, ei mutkia alikulkuihin vaan niihin tulee tehdä erilliset haarat.
- Kaikki esitetyt asiat ovat hyviä.
- Raitiotie Näsijärven päälle järjetön idea. Toivottavasti autoliikenneyhteydet muutoksilla toimii kuulostaa oudolta.
- Taninkadun ratkaisuehdotus: nykyinen tie Taninkadulta Turvesuonkadulle säilyisi. Voitaisiin varmistaa lisääntyneen liikenteen purkamisen, mutta ei tuhlattaisi resursseja rakentamalla kahta liittymää, joista yksi jo olemassa. Myöskään muutostöitä ei poistettavalle tielle tarvitsisi tehdä. Poistettava liittymä voisi olla läntinen liittymä, paine idänpuoleiseen liittymään on olemassa.